

en sælles Ting beelt; men det er aabenbart noget heelt Forffjelligt fra, hvad der her er Tale om. Man har ogsaa sagt, at det ikke vilde være til Nytte at dele Forderne i en Masse Smaalodder, idet den Enkelte da vilde faae saa lidt, at han slet ikke vilde faae nogen Nytte deraf. Den Betragtning er sund og fornuftig, og jeg kan forstaae den som Motiv for en Expropriation eller noget lignende; men saa maatte man ogsaa tage Expropriationen med alle dens Consequentser, Erstatning o. s. v., men ikke som Motiv til at sige: Da disse Folk ikke have Nytte af at faae Smaalodder, maae vi hellere give det Hele til Communen; thi den Betragtning kan ikke staae sig for en retlig Synsmaade. Endelig har man henvist til, at den Ordning, Lovudkastet tilfigter, er stemmende med Beboernes Dnsfer. Dermed har det den Sammenhæng, at det ganske vist er stemmende med en stor Deel af Beboernes Dnsfer, og navnlig med Huusmændenes, hvad der ganske vist er meget væsentligt, og man kan vel ogsaa sige, at i de 12 Sogne, hvor der har været forsøgt Forlig, er den overveiende Masse af Gaardmændene og Huusmændene stemt for den Ordning at lade Communen faae det Hele; men i de tre Sogne stiller det sig for det Første anderledes, idet Gaardmændene der ikke ville gaae ind paa en saadan Overenskomst, og desuden kan ikke den Omstændighed, at en overveiende Deel af et Sogns Beboere er tilfreds med en saadan Ordning i et Forhold af den Beskaffenhed, at Spørgsmaalet er om Mit og Dit, ikke i sig indholde nogen tilstrækkelig Hjemmel til at ordne denne Sag mod de Modstridendes Dnsfer. Derfor seer jeg ikke rettere, end at den Ordning, som Lovudkastet bringer i Forslag, væsentlig lader sig forene med de virkelig bestaaende Reelsforhold, og dertil kommer nu en anden Betragtning, hvorpaa maaskee Mange ville lægge en større Vægt, maaskee navnlig ovre paa Bornholm, men som jeg derimod tillægger en mere underordnet Vægt, nemlig den, at Spørgsmaalet om, hvem der er berettiget til Udmarksjorderne, kun er afgjort for eet Sogns Bedkommende, nemlig Nakirkeby Sogn, men denne Dom er utvivlsomt ikke bindende for de andre Sogne, og er ikke engang bindende for alle

Beboerne i Nakirkeby Sogn, der ikke alle være Participanter i Sagen, da Sagen blev afviist for nogles Bedkommende. — Denne Betragtning kan man ikke nægte har nogen Vægt. Smiblerid tillægger jeg den ikke overdrevent stor Betydning, thi det forekommer mig, naar jeg læser disse Domme, at de ikke have deres væsentligste Støttepunkt i Proceduren, men i en Gjennemgaaelse af de forffjellige Lovbestemmelser, idet Høiesteret saavel som Overretten have støttet sig til selve Lovbestemmelserne og derefter udsundet, hvem der var berettiget, og naar det navnlig ovre paa Bornholm gjøres gjældende, at i de Sogne, hvor Udskiftning nu allerede er steet mellem Hartkornseierne indbyrdes, stiller Sagen sig anderledes, forbi d'er skulde foreligge en endelig Afgjørelse, som ikke vil kunne omstødes ved nogen Dom, saa troer jeg nu ganske vist, at dette er urigtigt; thi den Afgjørelse, der er truffen mellem Hartkornseierne indbyrdes, kan ikke være bindende for Andre end dem selv, i det Høieste med Virkning som en Dom, men derimod ikke bindende for Trediemand, og altsaa ikke for Huusmændene. Derfor tillægger jeg ikke denne Betragtning nogen overmaade stor Vægt, men det kan ikke beskrives, at der reent formelt og retligt kan være Mulighed for, at de andre Sogne kunne faae et andet Resultat frem end det Resultat, der fremkom gennem Høiesteretsdommen af 1862, nemlig paa Grund af en anden Procedure. Proceduren fra første Færd af, for Underretten mener jeg, har ikke været saa særdeles fortrinlig, hvilket kan sees deraf, at den umuliggjorde for Høiesteret at komme ind paa det, der væsentligst var Spørgsmaalet, nemlig, i hvilket Forhold de skulde dele Forderne. Muligheden er altsaa for, at et andet Resultat kunde opnaaes af de andre Sogne, men, naar saa er, er jo ogsaa det en Mislighed, at Lovgivningsmagten griber ind og lægger Forderne hen til Communerne. Staaer man nu saaledes ligeoverfor den retlige Betragtning af denne Sag, og man paa den anden Side, som jeg, er inderlig overbeviist om det hderst Mislige i en Fortsættelse af den nuværende Tilstand, befunder man sig unægtelig i en stor Forlegenhed. Jeg er nemlig ganske overbeviist om, at den nuværende Tilstand er